

België - Belgique
P.B.
ANTWERPEN X
8/5465

De Rietvink

Jaargang 19 - nr. 1 - januari - februari - maart 2012

V.u.: Bert Andries,
Boomkensstraat 20,
2531 Vremde
Deze nieuwsbrief
verschijnt driemaandelijks
Afgiftekantoor Antwerpen X
Erkenningsnummer P2A8633

natuurpunt
10 jaar natuur voor iedereen

- 3. Voorzet van Bert
- 4. Nieuws uit de Antwerpse kern
- 8. Heraanleg De Keyserlei kost 96 linden
het leven
- 9. Nieuwe soorten in Berchem
- 11. Redactielid gezocht voor Boechout
- 12. Koffienamiddag over legaten
- 13. Geschikte winterverblijven vleermuizen
- 15. Lint: Eliabos en amfibieënpool
- 17. Kalender
- 19. Algemene Ledenvergadering**
- 24. Ankona-ontmoetingsdag
- 25. Beestige belangstelling voor Beestentoren
- 26. Geslaagde bomenwandeling in Klein-
Zwitserland
- 28. Elk jaar opnieuw ... boomvalken
- 29. Openbedrijvendag en NP Land van Reyen
- 30. Red de Berm(bis): we gaan ervoor!
- 32. 19 febr.: Winterse wandeling door Mortsel
- 33. Beheer graslanden en beekruiming
Molenbeekvallei
- 34. Sleepruimenjenever bij nieuwjaarsvuur in
Vremde
- 34. Sint Gabriël zorgt mee voor de
Molenbeek-vallei
- 35. Pareltjes van paddenstoelen in
Molenbeek-vallei
- 39. NP Opendeurzondagen in Hoeve Dieseghem
Mortsel

Algemene Ledenvergadering

**Uitnodiging voor
alle leden
zie katern!**

Een strijdbaar en biodivers

2012!

RED WOLVENBERG !!

In de vorige Rietvink besteedden we ruim aandacht aan onze actie Red de Berm(bis) tegen de geplande R11-bis door Mortsel en tegen de verbindingsweg N10-R11. Ondertussen loopt die campagne onverminderd voort. De handtekeningen komen vlot binnen. Je mag nog steeds petitielijsten binnen brengen, hoor! Er wordt stevig gelobbyd op alle niveaus om overheden van ons standpunt te overtuigen (en we krijgen hierin meer en meer gehoor). Er wordt samengewerkt met andere Antwerpse afdelingen in deze belangrijke strijd voor de laatste restjes natuur in Mortsel en omgeving. We werken ook samen met de lokale actiecomités die de R11-bis evenmin zien zitten. Er worden acties voorbereid. We laten ons natuurgebied Klein-Zwitserland en de mooie groene berm door Mortsel niet vernietigen!

Deze zomer bereikte ons nog een andere onheilstijding; de Federale Overheidsdienst Financiën zou ons ander stadsnatuurgebied Wolvenberg willen verkopen. Als Wolvenberg in verkeerde handen zou vallen (een projectontwikkelaar of speculant) betekent dat het einde van 20 jaar natuurbeheer, natuureducatie en natuurstudie door Natuurpunt in het enige stadsnatuurgebied binnen de ring van Antwerpen. Zowaar een nare gedachte en een ware nachtmerrie voor Erik Molenaar en zijn team die al die tijd het beste van zichzelf gaven om van Wolvenberg te maken wat het nu is: een prachtig natuurgebied met een enorme biodiversiteit. Het einde van het beheer door ons zou ook betekenen dat de vele scholen, jeugdverenigingen en andere groepen die geregeld een handje kwamen helpen bij het beheer of geregeld een leerrijke wandeling door Wolvenberg maakten, nu alle contact met dit belangrijk stukje natuur zouden verliezen. Onvoorstelbaar 1 jaar na het Internationaal Jaar van de Biodiversiteit. Onwezenlijk zelfs voor alle bewoners van Zuid Antwerpen en Berchem.

Maar ook hier blijven we niet bij de pakken zitten. Er werd al actie gevoerd. Er was ook een succesvolle petitie die we konden afsluiten op 3000 handtekeningen. Er werd ook hier druk overlegd

en gelobbyd samen met de andere Antwerpse afdelingen. Berchems districtsvoorzitter Peter Raats trekt mee aan de kar om het stadsbestuur Wolvenberg te doen aankopen zodat Natuurpunt verder het beheer van dit natuurgebied op zich kan nemen. Zo heeft het levenswerk van Erik Molenaar nog een toekomst. Bij het ter perse gaan van de Rietvink was er nog geen definitieve beslissing. We hopen dat het gezond verstand zal zegevieren en Wolvenberg een mooi en toegankelijk natuurgebied zal blijven ook voor de volgende generaties.

2011 was dus voor onze afdeling een turbulent jaar. Een jaar na alle plechtige beloftes naar aanleiding van het Internationaal Jaar van de Biodiversiteit onze 2 stadsnatuurgebieden in acuut gevaar! Maar we toonden veerkracht en er ontstond een nieuwe dynamiek bij leden en vrijwilligers. Samen strijden voor de laatste restjes natuur in Mortsel en Antwerpen, we zijn er klaar voor. En we hebben er met onze 2300 lokale leden het draagvlak voor. Overheden moeten beseffen dat ze de stem van zoveel geëngageerde leden niet naast zich neer kunnen leggen. Eigenlijk is het onvoorstelbaar dat de overheid zelf niet inziet dat zulke natuurplekjes gewoon bewaard moeten blijven. Punt! En de nodige maatregelen treft voor het behoud ervan.

Dit bewijst nog maar eens dat een vereniging als Natuurpunt nog steeds broodnodig is voor het verdedigen van de laatste restanten natuur in onze omgeving. Jullie kunnen op Natuurpunt rekenen dat we er alles aan zullen doen om de beleidsmensen op andere gedachten te brengen. We rekenen ook op jullie steun bij petitie en acties.

Ik hoop jullie in een van de volgende Rietvinken te kunnen melden, dat onze strijd vruchten heeft afgeworpen. En dat is meteen mijn belangrijkste nieuwjaarswens voor 2012: dat we nog lang zullen kunnen genieten van de natuur op Wolvenberg en op Klein-Zwitserland.

Bert Andries Voorzitter

Geen reus, geen dwerg raakt aan onze

Nieuws uit de Antwerpse kern

Augustus: Onderzoek plagplaatsen Kleine Ring

Augustus: Vigenblad braam in de Berenkuil in bloei

Augustus

Wat is augustus al weer lang geleden! Ik ben bijna alles vergeten... Maar op de percelen langs de spoorlijn staat eindelijk Aardaker in bloei, en bovendien vinden we tijdens het maaibeheer volop Veldkruidkers in zaad. Toch twee belangrijke soorten die we in ons gebied kunnen beschermen. Deze maand gaan we ook eens op de Ring kijken naar plagplaatsen in de heischrale bermen. Het is opvallend hoe ruig de bermen zijn. Van de schraalheid voorheen is haast niets meer te merken. Alles is vergrast en het aandeel kruiden is sterk afgenomen. Op de plagplaatsen is Eekhoorngras nauwelijks nog terug te vinden, maar Fijn schapengras is overal van de partij, vergezeld van Hazenpootje en Frans hertshooi. In de berenkuil van de Antwerpse Zoo heeft de exotische 'Vigenbladbraam' eindelijk bloemen gemaakt. We kunnen een afspraak maken om - berenvrij - voor het eerst een exemplaar in te zamelen met bloemen.

September

Deze maand staat in het teken van een trieste oproep. Op de cultuurmarkt in Berchem, waar we op 10 september een educatieve stand bemanden, deelden honderden mensen onze ongerustheid over de toekomst van het natuurgebied. Op de Open Monumentendag moeten wij ons aansluiten bij een publiek protest omtrent de openbare verkoop van het mooiste en best bewaarde stuk natuurgebied op Wolvenberg. Een honderdtal mensen, verzameld aan de voetgangersbrug, aanhoren de actiepunten die het District aanhaalt. Er worden handtekenlijsten en bezwaarschriften uitgedeeld, die asap moeten worden afgegeven in het Districtshuis om een vraag aan Didier Reyniers kracht bij te zetten. Er volgt nog een rondleiding voor deze meer dan honderd man en het is duidelijk geen eenvoudige zaak om de situatie toe

Wolvenberg!!

September: Actie tegen de vendu van Wolvenberg

te lichten. De graslanden zijn na de droogteperiode in de voorzomer eindelijk in volle groei gegaan en overal bloeit Pastinaak en Goudhaver, zij het enkele maanden te laat voor de insectenwereld. Er blijven oude schietwilgen in de vijver tuimelen. Zoals afgesproken in het beheerplan, worden ze afgezaagd en afgevoerd uit de waterpartij, wat een afschuwelijk delicate en zware klus is. Hoewel exoten, zoals Robinia, gewoonlijk geen parasieten kennen, zijn er sinds kort uitzonderingen op deze regel. Een voorbeeld, dat op Wolvenberg te zien was in de opgerolde deelblaadjes, is de eveneens exotische Robiniagalmug (*Obolodiplosis robiniae*). De waarneming is nu een half jaar geleden gebust, maar er is nog steeds geen bevestiging. Hoe dan ook, ons bestand aan Robinia is nog steeds veel te groot voor een gezond bosevenwicht, en de misplaatste aanplant wordt op termijn verder verwijderd. Er zijn opnieuw uitbreidingen vastgesteld van Watercras-sula in onze poelen. Opnieuw is geprobeerd deze met grote plaggen af te voeren. Er zijn natte gebieden in de omgeving bekend waar Watercras-sula de enige plant is die er nog gedijt... We vinden bij de werken aan de vijver ook Dwergkroos, wat een nieuwe soort is voor ons natuurgebied. Op het einde van september komt er een wandelgroep, die op eigen aanvraag gegidst wil worden. Er dagen 'helaas' een vijftigtal mensen op, wat de groep te groot maakt om aandachtig te genieten van wat er allemaal verborgen leeft in onze wildernis. De petitie wordt in elk geval door al deze mensen getekend en iedereen was in de wolken.

September: Robiniagalmug

Oktober

In deze maand starten we gewoontegetrouw op de eerste zondag met de herfstwandeling. Het thema paddenstoelen kon niet ernstig worden aangesneden, want de meeste soorten hadden al sporen gemaakt in de koude, donkere periode in augustus. Toch waren er veel kleine soorten, zoals Zeggenspleetlip en allerlei roesten en meeldauwen. De Asgrauwe koraalzwam was alleszins nog duidelijk aanwezig. Ook de andere wandelingen in oktober moeten het met minder zwammen stellen dan gewoonlijk, maar het aanhoudende goede weer laat vele planten nog in bloei gaan, wat ook uitzonderlijk is. Enkele klassen zijn opnieuw getuige van IJsvogel in de stad. Er gingen voor onze werkgroep in de Milieumaand Oktober evenveel wandelingen in de Oude Haven, als op het natuurgebied Wolvenberg door. Bovendien vraagt de ervaringsgerichte school Groenhout om te gidsen op hun thema 'natuur in de stad'. De ene klas leert de abiotiek kennen van het natuurgebied en een andere klas gaat door de straten, waar eveneens erg veel is te zien. Op korte tijd passeren we honderden soorten, waaraan natuurlijk niet allemaal aandacht kan worden besteed. Aan de Schelde viel wel een zwaar verlies te incasseren: de grootste groeiplaats van brakwaterflora op onze wandeling – in het Magueridokje – was volledig, met wortel en al, opgeruimd. Aan de gedempte Bonapartesluis hangt al een paneel waarop de volgende vernietiging van deze zo zeldzame flora is te zien. Luierende en fietsende mensen staan afgebeeld op een ponton, waar alle authentieke brakwater flora is verdwenen. Het schuin talud, waar de slikke zich op heeft afgezet, is in de afbeelding een loodrechte wand. Het uitroeien van de gemeenschap van schorren en slikken in de stad draagt een enorm prijskaartje, maar daar ligt blijkbaar niemand van wakker. In deze herfstmaand starten we al met de winterwer-

ken; de verruigde stukken in het grasland moeten wachten op het voorjaar, zo overleven er meer insecten.

November

Begin deze maand komt de ploeg van Landschapszorg naar het terrein langs de spoorweg, voor een gecombineerd beheer Natuurpunt-Infrabel op de bermen. Nog maar eens wordt alle Sierbramen verwijderd, evenals Japanse duizendknoop. De dag voor Sint Maartenfeest komt de Parcivalschool naar Wolvenberg om, net als de heilige, onzelfzuchtig goede daden te verrichten. We hebben de dag goed voorbereid: er is overal nog snoeihout dat weg moet en in de bosrand moet gevlochten worden. Ook zijn een aantal ruigten gemaaid, maar nog niet gehooïd. Zo zie je maar dat ook het Bijzonder Onderwijs een steentje kan bijdragen aan het natuurbewoud in de stad. De sterksten in de groep zullen met zes kruiwagens en een grote buizenkar het maaisel afvoeren, terwijl de rest met Pol het terrein afzoekt naar zwerfpuil en sluiktort. De kinderen hadden vestjes en handschoenen aan van Opsinoren, de stadsdienst die burger-initiatieven steunt als dat mensen dichter bij elkaar brengt. Opdracht volbracht en nu naar de speeltuin in het Villegaspark ! Van nu af aan bereiden we verder de Dag van de Natuur voor.

Tekst en foto's: Erik Molenaar

Milieumaand Oktober

Oktober: Het schor in het Magueridok is volledig vernietigd

Bezoek
regelmatig
onze
website!

www.landvanreyn.eu

Oktober: Inzamelen zwerfvuil en sluikestort

Oktober: Met de Parcivalschool op Wolvenberg

Afscheid van 96 linden

Heraanleg De Keyserlei kost 96 linden het leven

Met dit bericht blikken we nog eens terug op het zoveelste prestigeproject van de stad Antwerpen. Net als voor de heraanleg van de kaaïen in het historisch centrum aanvaardt men klakkeloos, en zonder achting voor de biodiversiteit, de abrupte vernietiging van een stuk stadspatrimonium dat uit levende wezens bestaat.

De stad kan het anders wel stellen met een opgepoetst imago. Het lijkt wel of alle beslissingen telkens door het hart van de Antwerpenaar steken. De heraanleg is een plan van de Spaanse architect Solà Morales, en we kunnen het de man niet aangeven dat hij niet weet wat er in de stad leeft. Wij vrezen dat de tendens die de stad heeft ingeslagen van blijvende aard is. Hopelijk zullen nieuwe verkiezingen hier een eind aan maken.

De dag na de kaalkap ben ik teruggegaan om de lege straat te fotograferen, en merkte dat er nog enkele bomen zijn blijven staan. De korstmossen op het liggend stamhout zijn Eikenmos, Gewoon schorsmos, Verstopt-schildmos, Gewoon schildmos en Heksenvingermos.

Tekst en foto: Erik Molenaar

Nieuwe soorten

Even bekijken we in het kort enkele nieuwe soorten voor ons werkingsgebied. Ik had graag ook de vondst van een grootbloemige Clematis vermeld, maar de identificatie is nog niet rond. Het betreft verder grotendeels warmteminnende exoten, met uitzondering van deze eerste.

Zwart Reuzenkussen (Brefeldia maxima)

Midden november troffen we tijdens het natuurbeheer enkele merkwaardige vormloze zwarte uitgroeisels in een grasland. Blijkbaar ging het om een soort slijmzwam die nog niet eerder op ons terrein is gevonden. Hoewel het microscopisch onderzoek nog niet is afgerond wil ik er toch al aandacht aan besteden omdat het om een spectaculair organisme gaat. Een niet alledaagse soort die groot (10-50 cm) tot zéér groot (50 cm - enkele meters) kan worden, zo laat Myriam De Haan ons weten. Slijmzwammen zijn geen schimmels maar een aparte levensgroep die in leefwijze wat aanleunt bij amoeben, die eveneens kunnen bewegen en bacteriën fagocyteren. Na een bepaalde tijd gaat de reuzenkolonie in een rustfase waarbij sporen gevormd worden, die door de wind worden verspreid, zoals bij paddenstoelen. In de sporenfase, als het plasmodium begint uit te drogen, verkleurt dit van wit naar zwart. Op Waarnemingen is de soort dit jaar 13 keer doorgegeven (in gans Vlaanderen), maar wel 12 maal in het voorjaar. In Nederland wordt de soort opgegeven als zeer zeldzaam. Voor Vlaanderen heb ik geen gegevens gevonden.

Zie foto's op volgende blz.

Rozemarijngoudhaantje (Chrysolina americana)

Dit goudhaantje is natuurlijk geen vogeltje, maar een kevertje dat sinds enkele jaren in onze streken kan worden aangetroffen. Er is een melding over in Berchem, waar het in een kruidenhoekje is opgemerkt. Deze Amerikaanse keversoort is al geruime tijd bekend van de warmere streken en is in uitbreiding. De dieren kunnen zich vliegend verspreiden, maar men denkt eerder aan een soort lift die de dieren nemen bij de verspreiding van potplanten. Deze verspreidingstechniek is natuurlijk

onbewust, maar zo zijn al liftend wel meer soorten in onze streken gekomen, en niet alleen insecten. Zo worden ook tropische spinnen tot hier gehaald, en niet te vergeten, zowat alle invasieve pestsoorten, tot Watercrassula toe. De larfjes leven op soorten als Salie, Tijm en Lavendel en omdat ze warmteminnend zijn doen ze er vrij lang over om te verpoppen. Tot op heden ging deze invasieve plaag door als 'sub-mediterraan'. In Zuid-Europa zijn ze al lang bekend, maar nu zijn er ook waarnemingen in Groot-Brittannië, Frankrijk, België en Nederland.

Maskerbloem (Mimulus spec.)

In de Van Campenhoutstraat is zo pas de straat heraangelegd en als bij wonder verschijnen er in de kieren en spleten overal kleine miniatuurplantjes met kolossale bloemen. Het hadden er nog veel meer kunnen zijn, want de parkeerstroken in losse kasseien zijn hier niet met zand maar met cement dicht gesmeerd. (Nu kan het regenwater niet inziigen, wat aanvankelijk wel de bedoeling van deze steenkeuze was, maar bon.) Het gaat om Gele maskerbloem, of beter een ondefinieerbare soort of variëteit, ooit gekweekt uit de wilde voorouders ervan. Gele maskerbloem (*Mimulus guttatus*) is een plant uit de familie Phrymaceae. Deze éénjarige plant komt van oorsprong uit de Rocky Mountains. In 1814 werd de soort geïntroduceerd in Schotland als sierplant. De soort verwilderde al snel en verspreidde zich over een gedeelte van Europa. Ook in de Benelux komt de plant sporadisch voor aan sloten en rivieroeveren, maar meer dan ooit in de beschutte stadsbiotoop. De plant wordt 10 - 90 cm hoog en bloeit van juni tot september. We hebben ze nog bloeiend tot in oktober kunnen zien. Zeldzaamheid: Zeldzaam.

Juffertje-in-het-groen (Nigella damascena)

Het betreft hier een vondst van Ward Vercruysse, op een boogscheut van de Wolvenberg vandaan, en het gaat weer om een traditionele, gekweekte tuinplant. Er stonden er twee in bloei en de moederpopulatie was niet te bespeuren. Juffertje-in-het-groen wordt 20 - 45 cm hoog en is een Ranonkelachtige. De wilde plant bloeit van juni tot augustus met kleine, helderblauwe bloemen, die omgeven zijn met een krans (omwindsel) van veerdelige schutbladeren. De kelkbladen zijn blauw

gekleurd, terwijl de kroonbladen gereduceerd zijn en aan de voet van de meeldraden zitten. De bloem heeft honingklieren, waarmee hommels en bijen gelokt worden voor de bestuiving. De plant is protandrisch wat wil zeggen dat de meeldraden eerder rijp zijn dan de stempels. De vrucht is een 3 cm lange doosvrucht. De rijpe doosvrucht heeft bovenaan vijf, ongeveer 7 mm lange spleten, waardoor de zaden kunnen ontsnappen. De zwarte zaden zijn gerimpeld en worden door de wind en dieren verspreid. De plant komt in hier van nature niet voor, maar is lokaal verwilderd. Juffertje-in-het-groen komt oorspronkelijk uit het Middellandse Zeegebied en de Canarische Eilanden. Daar groeit deze op akkerland en braakliggende terreinen. Zeldzaamheid: Zeldzaam.

Er zijn veel aanwijzingen dat via (vakantie)verkeer veel zuidelijke soorten gemakkelijk ons land weten te bereiken. Enkele insecten (zoals de zuidelijke boomsprinkhaan) liften geregeld mee, maar ook planten doen dat. Hebben zich bij u ook wat blaadjes, gras en gruis in de autovoetmatten verzameld, en klopt u die uit op de stoep? Grote kans dat daar zaden van zuidelijke planten in zitten die in een stedelijk klimaat best goed kunnen overleven.

Tekst en foto's: Erik Molenaar

Straatwolfsmelk (*Euphorbia maculata*)

In een zijstraat aan de Brilschans groeit tussen de stoeptegels een kleine, ietwat op Varkensgras gelijkende plant. Dit is de eerste keer dat ze wordt vermeld voor Berchem. Straatwolfsmelk is een éénjarige wolfsmelk met vertakte liggende stengels. De ovale bladen staan paarsgewijs langs de stengel en hebben een kenmerkende donkere vlek. Bloemetjes zitten onopvallend in de bladoksels. Deze uit Noord-Amerika afkomstige plant is in Zuid-Europa al langer bekend. Vrij recent zijn er echter aanwijzingen van een spontane uitbreiding naar het noorden. Daarbij heeft menselijk verkeer zeker een rol gespeeld. Straatwolfsmelk groeit in gruis of grind en tussen stoeptegels; meestal in een stenige stedelijke omgeving, maar hier en daar ook op kerkhoven. Er zijn dan ook vooral meldingen uit steden en dorpen. Dat Straatwolfsmelk zich hier thuis voelt, is te meten aan de vele jaren dat de planten op dezelfde plek te vinden zijn. Zaden overleven de winter prima en kiemen in het voorjaar in de buurt van de ouderplanten. Zeldzaamheid: Zeer zeldzaam.

Zwart reuzenkussen

Zwart reuzenkussen - detail van de sporendrager

Redactielid gezocht VOOR BOECHOUT

Vraag:

Je bent geïnteresseerd in de natuur om je heen en je tracht dat wereldje min of meer te volgen?
Je schrijft graag, en je wilt dit delen met de lezers van De Rietvink?
Je woont in Boechout en wilt je als redactielid mee inzetten?
Je kan je vier maal per jaar een avond vrijmaken voor de redactievergadering?

Aanbod:

We bieden je een prachtkans om waardevolle ervaring op te doen.

Met een vrijwilligerstaak als redacteur/redactrice bij onze Natuurpuntafdeling, doe je ervaring op in het schrijven, je kan je organisatietalent naar boven laten komen, en je zal meewerken met een gemotiveerd team.

Interesse?

Mail dan! bert.andries@skynet.be

Ward Stulens stelt Natuurpunt voor

Dirk Vercoutter boeit het publiek moeiteloos

Napraten met koffie en taart

Koffienamiddag over legaten

In het sfeervolle kader van de Dieseghemhoeve had onze afdeling de eer om een koffienamiddag over legaten te organiseren voor de provincie Antwerpen in samenwerking Ward Stulens van het NP-secretariaat. Ward stelde aan het aandachtige publiek in het kort Natuurpunt in al zijn facetten voor. Nadien gaf Dirk Vercoutter een verhelderende en welgesmaakte uiteenzetting over schenkingen, testamenten en legaten en wat daar zo allemaal komt bij kijken.

Dirk bleek een begenadigd verteller. Vroeger professioneel actief in de financiële sector, nadien medeoprichter van Testament.be en nog steeds fervent Natuurpunter als natuurgids in het Blankenbergse natuurgebied De Uitkerkse Polder. De juiste man op de juiste plaats, dus.

Hij loodste het geboeide publiek dan ook moeiteloos door de ingewikkelde materie van erfenissen, legaten en successierechten. Later werd er bij koffie

en taart nog lang nagepraat over een en ander. Aan de vele interessante vragen bleek dat Dirk het publiek wel degelijk had kunnen overtuigen om tijdig werk te maken van duidelijke afspraken voor wanneer we het tijdelijke voor het eeuwige zullen wisselen. Laat het duidelijk zijn: we wensen al onze leden een lang leven in een opperbeste gezondheid. Maar als je toch plannen zou hebben om je nalatenschap op papier te zetten en misschien een deel ervan aan een goed doel (Natuurpunt bijvoorbeeld) te schenken, informeer je goed. Er zijn manieren -o.a. het duolegaat- waarmee je je erfenissen meer kan nalaten door minder successierechten te betalen en toch Natuurpunt ook een mooie gift te doen. Wie hierover meer informatie wil, kan nog steeds terecht bij Ward Stulens, ward.stulens@natuurpunt.be 015 29.72.47.

Da natuur in de regio dankt je alvast van harte!

Tekst en foto's: Bert Andries

Record CO₂ - uitstoot in 2010

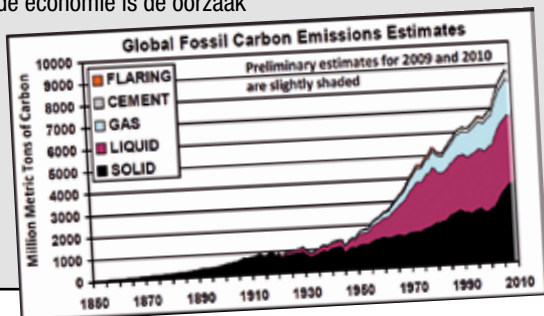
De CO₂ uitstoot is vorig jaar ongekend sterk toegenomen. Dit blijkt uit cijfers van het Amerikaanse ministerie van Energie. Er werd 512 miljoen ton CO₂ méér uitgestoten dan in 2009, dat is een stijging van 6%. De grootste vervuilers zijn de VS, China en India.

De heropleving van de economie is de oorzaak van de sterke stijging. Er werden meer goederen geproduceerd en ook meer mensen gingen op reis, waardoor het verbruik van fossiele brandstoffen

toenam. Vooral in China in India werd veel steenkool verbrand. De stijging van de CO₂-uitstoot overtreft de somberste voorspellingen van de klimaatwetenschappers van het Intergouvernementele Panel over Klimaatverandering (IPCC).

In 2007 voorspelden zij een stijging van de gemiddelde wereldwijde temperatuur met 2,4 graden. De noodzaak voor sterke maatregelen die de CO₂-uitstoot drastisch doen dalen, wordt steeds dringender. Een globaal bindend akkoord in Durban is dan ook noodzakelijk. De impacten van de opwarming van de aarde manifesteren zich immers nu al.

Bron: Natuurpunt, Beleid.flits 313, november 2011.

Geschiede winterverblijven voor vleermuizen

2011 én 2012 werd door UNEP-CMS, het milieuprogramma van de Verenigde Naties, en door EUROBATS uitgeroepen tot het Jaar van de Vleermuis (Year of the Bat). Het doel is bescherming, onderzoek en educatie over deze diergroep te bevorderen.

Tijd om deze vliegende zoogdieren beter te leren kennen. In de naam vind je het woord "vleer" – vleder of vleugel terug. Het zijn unieke beschermde zoogdieren; maar opgelet: ook al kunnen ze vliegen, ze leggen geen eil!

Er komen slechts een 20-tal soorten vleermuizen in Vlaanderen voor. In elk werelddeel, behalve op Antarctica, leven er meer dan 1.000 soorten, waarvan de meeste heel zeldzaam of bijna uitgestorven zijn. Deze zoogdieren zijn nuttig voor de mens: zij eten elke actieve nacht hun eigen gewicht aan insecten op. De dwergvleermuis, bij ons de meest voorkomende soort, peuzelt per nacht zo'n 3.000 muggen op. Vleermuizen helpen zo op een natuurlijke manier insectenoverlast in te perken. De soorten verschillen sterk qua afmetingen en dit is meestal een gevolg van hun eetgewoonten. De grootste soort in Vlaanderen is de rosse vleermuis. Die eet insecten en ongewervelden en weegt tussen 21 à 30 gram (ja, gram, enkele suikerklontjes dus). De grootste soort ter wereld, de vliegende hond, eet fruit, weegt

tot 1,2 kilogram en heeft een spanwijdte van 1,5 meter. Deze mega-vleermuizen vind je van Afrika tot Australië. Deze vliegende acrobaten spelen een belangrijke rol in het ecosysteem.

Het is een cliché, maar vleermuizen hebben wel iets met vervallen kastelen, donkere bunkers en verlaten kerktorens. Toch schort er iets aan deze vleermuiswoonsten: het nijpende tekort aan geschikte leefplekken is één van de grootste bedreigingen voor de vleermuis in Vlaanderen. Met kleine ingrepen kunnen oude gebouwen simpel worden omgetoverd tot eersteklas verblijfplaatsen.

Om de evolutie van de vleermuizenbevolking te registreren en op te volgen, organiseert de Vleermuizenwerkgroep van Natuurpunt op regelmatige basis tellingen. Hierbij gaat men het aantal na en waar exact de soorten vleermuizen voorkomen. In de winter van 2010-2011 werden in Fort 4 volgende soorten waargenomen: baard/brandt's vleermuis, franjestaart, gewone/grijze grootoor-

vleermuis, watervleermuis, gewone/ruige dwerg-vleermuis en ingekorven vleermuis.

Rond Antwerpen is de fortengordel een gekende en beschermde verblijfplaats. Hun voorliefde voor warme, droge en donkere plekken, lokt ze soms ook dicht bij de mens, bijvoorbeeld in een spouwmuur, onder dakpannen, achter een dakschild, onder vensterbanken of leien, in rolluikkasten of dakgebinte, soms ook gewoon in een holle boom. Ook grotachtige infrastructuur zoals bunkers of ijskelders kunnen hun voorkeur wegdragen. Elke vleermuis heeft een dun elastisch membraan of vliesje tussen de "vingers" en "benen" waarmee ze zeer uniek en acrobatisch vliegen. Een vleermuis kan 30 jaar worden; uiteraard alleen als haar leefomgeving niet verstoord wordt. Vooral in de winter zijn ze erg kwetsbaar.

De vleermuis in winterslaap. Sstt!

In een rustige, vochtige, vriesvrije en donkere omgeving, waar ze niet gestoord wordt, zoekt de vleermuis afhankelijk van de buitentemperatuur in de maanden oktober of november haar slaapplekje uit. Ze installeert zich knus en beschermt zichzelf door zich in haar vlieghuid te wikkelen. Haar ademhaling vertraagt, haar lichaamstemperatuur daalt onder de 10 graden, maar boven het vriespunt, en haar hartslag vermindert. Er volgt een verlaagde stofwisseling. Ze zal de winter moeten trotseren op haar vetreserves, zonder voedsel. Wanneer ze in de lente ontwaakt, weegt ze soms tot één derde minder.

Zolang haar broodnodige slaap niet verstoord wordt, blijft de vleermuis zalig maffen. Als er toch iets verandert in de omstandigheden is dit een gevaar: een plotse temperatuurswissel door bijtende vrieskou, bijvoorbeeld. Indien nodig zoekt ze nog een ander plekje op. Hiervoor moet de vleermuis zich eerst weer opwarmen en vervolgens bewegen. Dit vraagt veel energie en is een aanslag op haar reserves. Hoe vaker ze verstoord wordt; hoe minder kans dat ze de winter doorkomt. Haar reserves zijn niet onuitputtelijk.

Met Bataction wil men in Vlaanderen de onterechte kwalijke reputatie tegengaan, en vleermuizen en hun leefomgeving beschermen. Er werd een speciaal schildje ontworpen om 'vleermuisvriendelijke objecten' aan te duiden. Onder meer huizen, (ijs)kelders, bunkers, (kerk)zolders, oude gebouwen, forten en groeven kunnen met kleine ingrepen omgetoverd worden tot eerste klas verblijfplaatsen voor vleermuizen. Het schildje is een kwaliteitslabel dat nu al prijkt op meer dan 100 plaatsen in Vlaanderen. Het is een officiële erkenning van het Vlaamse Gewest en van Europa, en toont dat men trots is op de aanwezigheid van vleermuizen.

Wie met vragen zit over vleermuizen in huis, kan de folder "Een (t)huis voor vleermuizen downloaden via www.bataction.be

Tekst: Inge Goossens

Foto: David Herman

Webcam vleermuizen : www.natuurmonumenten.nl/content/eerdere-mooie-beelden
Meer info: www.vleermuizen.natuurpunt.be/ en www.bataction.be
www.vleermuissitevoorkids.nl/ en <http://www.yearofthebat.org/>

Veel activiteiten rond amfibieënpool

In het programma rond biodiversiteit dat vorig jaar ondertekend werd door de gemeente Lint in samenspraak met Natuurpunt Land van Reyen, stond o.m. de inventarisatie van de amfibieënpool(en) die de gemeente rijk is op het Lerenveld.

Om praktische redenen kon deze inventarisatie vorig jaar niet meer plaats vinden. Daarom wordt ze op de agenda geplaatst van dit jaar. Begeleider van het project en gedegen amfibieënenkenner is Johan Asselberghs. Hij zal ons op een Open Milieuraad, die plaats vindt op donderdag 1 maart in de Congreszaal van De Witte Merel, alvast theoretisch inleiden in deze materie. Op deze milieuraad verwelkomen we vanzelfsprekend alle belangstellenden, zeker de vrijwillige medewerkers die daadwerkelijk aan de inventarisatie zullen deelnemen.

In de praktijk plannen we om te beginnen een avond voor de eiertelling ter plaatse. Daar kunnen meteen ook de fuiken worden uitgezet. Dit gebeurt op vrijdag 23 maart.

Enkele dagen later, meer precies op zondag 25 maart, gaan we de vangst in de fuiken bekijken en brengen we alle vangsten op naam. Deze excursie is gepland van 18.30 uur tot 20 uur.

Volgt dan nog een moment voor het salamanderonderzoek en de inventarisatie van de groene kikkers op zaterdag 14 april, en een tweede moment om eventueel kamsalamanders boven te halen en nog eens naar de groene kikkers te kijken op zaterdag 19 mei.

Voor dit boeiende programma zijn helpende handen meer dan welkom. Enige voorafgaande kennis is niet vereist, alles wordt ons ter plekke bijgebracht. Kandidaten kunnen zich hiervoor melden bij Paul Van Deuren, 03 289 09 32, paul.van.deuren@telenet.be.

Paul

Werken vorderen in Eliabos

Vorig jaar hebben we, met de inzet van mechanische middelen, reeds een flink gedeelte van het Eliabos op de grens Lint/Lier kunnen zuiveren van hoofdzakelijk balsemien, maar ook varens en bramen. Daardoor ziet het voorste gedeelte van het bos er nu zeer aantrekkelijk uit en zullen ook andere flora de kans krijgen om te bloeien.

Voorste deel Eliabos op 1 oktober '11

Dit jaar willen we op de ingeslagen weg verder gaan. In eerste instantie zullen we er voor zorgen dat het reeds gereinigde gedeelte verder onderhouden wordt. Inzonderheid de balsemien moet daar geweerd worden. Die steekt al vroeg de kop op en kan dus snel bestreden worden. Toch is waakzaamheid geboden, en spreken we met de medewerkers een schema af waarop om beurten gecontroleerd wordt welke onverlaten een nieuwe poging wagen.

In een tweede fase pakken we een ander gedeelte van het bos aan, opnieuw met mechanische inzet. Hopelijk mogen we dan ook op de gewaardeerde materiële steun rekenen van de gemeente Lint, die containers ter beschikking stelt om het maaisel af te voeren. Daarnaast wordt de fauna en flora van het Eliabos opnieuw geïnventariseerd, met uiteraard veel aandacht voor de voorjaarsbloeiërs. Dit gebeurt op maandag 9 april 2012.

Het zal voor eenieder duidelijk zijn dat hiervoor vele helpende handen nodig zijn. Vandaar een oproep tot vrijwilligers die graag gedurende enkele uurtjes de handen uit de mouwen steken in de vrije natuur. Er is werk voor iedereen, van licht tot zwaar, en voor begeleiding wordt vanzelfsprekend gezorgd. Kandidaten kunnen zich melden bij Paul Van Deuren, 03 289 09 32, paul.van.deuren@telenet.be. Zij worden dan stelselmatig op de hoogte gehouden van het werkschema.

PUBLICITEIT

boomverzorging

Mensen hebben bomen nodig,
bomen hebben zorg nodig!

Jo Van Bouwel
*Certified European
Treeworker-Tree Technician*

Akkerstraat 93
2540 Hove
03 888 26 95
info@treexpert.be
www.treexpert.be

- vakkundig snoei- en velwerk
- boomcontroles en beheeradvies
- ecologisch boom- en groenbeheer
- bestrijding eikenprocessierups

PUBLICITEIT

MACHINES & GEREEDSCHAPPEN - TUINMACHINEHANDEL

CEULEMANS B.V.B.A.

BOSHOEK 320 – 2530 BOECHOUT
TEL. 03-480 77 07 – FAX 03-488 38 03

**Een sterk programma
voor elke dag van het jaar**

STIHL®
ceulemansbvba@skynet.be

Zondag 15 januari

Mortsel

Natuurpunt Mortsel nodigt al haar leden uit voor de Algemene Ledenvergadering met jaarlijkse nieuwjaarsdrink in Hoeve Dieseghem.

14 tot 17 uur: gezellige opendeur, cafetaria en de Groene Winkel. Zie ook blz. 43.

15 uur: vertoning van sferbeelden over Klein-Zwitserland door Yves Joris, info over de R11 bis, en algemene ledenvergadering.

Daarna Nieuwjaarsdrink; gratis voor de leden van Mortsel en hun gezin.

Adres: Wouter Volcaertstraat, Mortsel.

Info: Griet Lambert, 03 449 51 47,
griet.lambert@skynet.be

Zaterdag 21 januari

Berchem

Kernvergadering Wona van 14 tot 16.30 uur.

Aansluitend zijn alle leden welkom in

't Oud Kapelleke voor een etentje. Graag vooraf inschrijven bij Erik Molenaar,

03 218 59 69, erik.molenaar@skynet.be

Zaterdag 28 januari

Lint

Algemene Ledenontmoeting Natuurpunt Land van Reyen.

Alle leden van Land van Reyen zijn van harte welkom van 18.30 tot 22.30 uur.

Adres: Congreszaal van het Ontmoetingscentrum De Witte Merel, Liersesteenweg 25, Lint. Uitgebreide info op blz. 21 tot 24.

Zaterdag 4 februari

Lint

Tweemaandelijks zwerfvuilopruiming langs het fietspad Kontich - Lier op het grondgebied Lint. Bijeenkomst om 10 uur aan Luitersheide (zijstraat Zevenhuizenstraat) aan de spoorwegovergang. Einde voorzien rond 12 uur.

Materiaal is ter plaatse aanwezig. Stevig schoeisel en eventueel waterdichte kledij voorzien.

Info: Paul Van Deuren, 03 289 09 32,
paul.van.deuren@telenet.be

Zaterdag en zondag 4 en 5 februari

Nationaal telweekend tuinvogels:

Voeren, beloeren én tellen. **DOE MEE !!!**

Info: www.natuurpunt.be/tuinvogels

Vrijdag 10 februari

Vremde

Sleepruimjenever bij het nieuwjaarsvuur, een unieke ervaring!

Dit evenement in de Molenbeekvallei is stilaan een traditie geworden!

Zie ook verdere uitleg blz. 34. Iedereen welkom!

Waterdicht schoeisel en zaklamp zijn noodzakelijk. Afspraak: 19.30 uur aan de kerk van Vremde(!).

(Parkeerplaatsen genoeg, bus 14). Van daar wandelen we samen naar onze terreinen in het brongebied van de Molenbeek (10 min). Voor de laatkomers: vanop het kruispunt Vremdesesteenweg-Lindelei, zie je ons vuur zeker branden. Stap er maar op af!

Info: Jef Haverals 03 455.21.81, jef.haverals@skynet.be

Zaterdag 11 februari

UA Campus Groenenborger

15de editie van de ANKONA-ontmoetingsdag vanaf 9.30 uur.

Meer info op blz. 24.

Zondag 19 februari

Mortsel

Winterse wandeling langs groene paden door Mortsel met gegidst bezoek aan Park Savelkoul, aanvang 10 uur, einde 16 uur. Meer info op blz. 32. Ook opendeurdag in Hoeve Dieseghem van 14 tot 17 uur.

Adres: Wouter Volcaertstraat, Mortsel.

Info: Griet Lambert, 03 449 51 57 en
0476 86 63 34, griet.lambert@skynet.be

Zondag 25 maart

Lint

Onderzoek van de uitgezette fuiken en op naam brengen van alle soorten aan de amfibieënpool op het Lerenveld. Laarzen en waterdichte kledij voorzien.

Aanvang 18.30 uur, einde rond 20 uur.

Info: Paul Van Deuren, 03 289 09 32,
paul.van.deuren@telenet.be

Donderdag 1 maart

Lint

Open Milieuraad met Power Point presentatie door Johan Asselberghs over amfibieën ter voorbereiding van de inventarisatie van de pool op het Lerenveld.

Locatie: Congreszaal van De Witte Merel. Aanvang 20 uur.

Info: Paul Van Deuren, 03 289 09 32,
paul.van.deuren@telenet.be

Zondag 18 maart

Land van Reyen

Natuurpunt-Opendeur in Hoeve Dieseghem.

Cafetaria en 'Groene winkel' zijn open.

Iedereen welkom van 14 uur tot 17 uur, voor een gezellige babbel, wandelen, enz.

Zie ook blz. 39.

Adres: Wouter Volcaertstraat, Mortsel.

Info: Vera Sloomans,jan.vera@skynet.be

Vrijdag 23 maart

Lint

Telling van de eierlegsels en uitzetten van fuiken in de amfibieënpool op het Lerenveld. Bepaling van de grootte van de kolonie. Aanvangsuur nog te bepalen. Laarzen en waterdichte kledij voorzien.

Info: Paul Van Deuren, 03 289 09 32,
paul.van.deuren@telenet.be

AANRADERS! ALVAST OOK NOTEREN IN JE AGENDA!

Zaterdag 7 april

Lint

Tweemaandelijks zwerfvuilopruiming langsheen het fietspad Kontich - Lier op het grondgebied Lint. Van 10 tot 12 uur aan Luitersheide (zijstraat Zevenhuizenstraat) aan de spoorwegovergang. Materiaal is ter plaatse aanwezig. Stevig schoeisel en eventueel waterdichte kledij voorzien.

Info: Paul Van Deuren, 03 289 09 32,
paul.van.deuren@telenet.be

Zondag 15 april

Mortsel

Op zondag 15 april 2012, de laatste dag van de paasvakantie, plannen we in samenwerking met de buurtcomités en alle betrokken (jeugd-)verenigingen een grote straatactie 'Red de Berm(bis)' en lentewandeling. Meer info in de volgende Rietvink of op www.landvanreyen.eu.

In de Dieseghem Hoeve is het weer opendeurzondag met Groene Winkel van 14 tot 17 uur.

Adres: Wouter Volcaertstraat, Mortsel.

Info: Raymond Boudewijns, 03 448 43 15,
helray@scarlet.be

Ledenbijeenkomst

(Algemene ledenvergadering Natuurpunt Land van Reyen)

Natuurpunt Land van Reyen
Zaterdag 28 januari 2012, 18.30 uur

Congreszaal van het Ontmoetingscentrum De Witte Merel, Liersesteenweg 25, 2547 Lint

Zeeleeuw

Als we met onze levenswijze en vooral de wijze waarop met vis wereldwijd wordt omgesprongen zo doorgaan, is er in 2050 helemaal géén vis meer !

Een beangstigend vooruitzicht voor een habitat die bepalend is voor zowat al het leven op aarde. Hier en daar wordt reeds aan de alarmbel getrokken, ook op hoger politiek niveau (Europese Commissie), maar voorlopig zijn er nog geen tastbare resultaten te merken.

Daarom is het goed om eens een deskundige terzake aan het woord te horen, en die hebben we gevonden in de persoon van niemand minder dan wereldberoemd onderwaterfotograaf én begenadigd spreker Dos Winkel. Wie de reis van de Beagle in het spoor van Charles Darwin volgde, zal zich zeker het gesprek herinneren van Dos Winkel met Dirk Draulans. Het werd één van de meest beklijvende reportages in dit hele verhaal.

Dos Winkel komt als spreker naar onze algemene ledenvergadering op zaterdag 28 januari 2012 in de Congreszaal van het Ontmoetingscentrum De Witte Merel te Lint. Op zijn eigen onnavolgbare manier zal hij ons duidelijk maken waar we staan en welke remedies kunnen worden aangewend om het tij te keren. Dos Winkel praat in naam van de Sea First Foundation. Deze instelling streeft naar een wereld waarin de mensheid de oceanen erkent als essentieel voor al het leven, en actie onderneemt om deze te beschermen en te koesteren.

Het belooft dus een boeiende avond te worden, ook voor kinderen die mee bewust kunnen worden gemaakt van de problematiek die ook hen te wachten staat.

Tekst: Paul Van Deuren.
Foto's: Dos Winkel
Info: Bert Andries, 03 455 82 89,
bert.andries@skynet.be

Dos Winkel, onderwaterfotograaf en beschermer van de zee

“Je vork is je sterkste wapen”

Programma

- 18.30 uur – We verwelkomen iedereen met een nieuwjaarsdrankje dat Natuurpunt Land van Reyen aanbiedt.
- 19.30 uur – Toespraak door afdelingsvoorzitter Bert Andries.
- 19.45 uur – We leggen volgende 2 belangrijke wijzigingen in onze afdelingswerking voor aan de leden ter goedkeuring zoals statutair voorzien:

A. Opsplitsing Natuurpunt Land van Reyen.

1. Wijziging werkingsgebied Natuurpunt Land van Reyen; afsplitsen Berchem en 2018 Antwerpen van Natuurpunt Land van Reyen.
2. Leden en werking en bijhorende financiële middelen van Natuurpunt Berchem en 2018 Antwerpen worden overgedragen aan de nieuwe afdeling Natuurpunt Antwerpen-centrum (werknaam) die officieel zal opgericht worden in maart 2012.
3. Natuurpunt Land van Reyen bestaat vanaf dan uit de gemeenten: Mortsel, Lint en Boechout-Vremde

Goedkeuring

Anemoonvis

B. Verkiezing nieuw bestuur Natuurpunt Land van Reyen

Stemming

Aansluitend geeft onderwaterfotograaf Dos Winkel zijn voordracht. Het einde daarvan is voorzien rond 21.30 uur. Nadien is er nog ruimschoots gelegenheid om na te praten over dit heikel onderwerp bij een frisse Gageleer of een ander drankje en hapje.

22.30 uur – einde van de vergadering.

De algemene ledenvergadering is gratis toegankelijk voor alle leden van Natuurpunt Land van Reyen. We hopen alle leden van Natuurpunt Land van Reyen te mogen begroeten op dit unieke evenement. Gezien de statutair belangrijke stemming: vergeet je lidkaart niet om toegang te krijgen tot de zaal!

Wegwijzer

Plaats: Congreszaal van het
Ontmoetingscentrum De Witte Merel,
Liersesteenweg 25, 2547 Lint.

Parkeermogelijkheid recht tegenover
het gebouw op het Oud-strijdersplein.

Vlot bereikbaar met het openbaar vervoer
via de lijnen 196/197 (Antwerpen-Duffel)
en 130/132/135 (Wilrijk-Lier),
halte Lint centrum.

Zondag 22 april

Berchem

Dag van de Aarde, wandeling van 10 tot 12.30 uur.
We komen zoals steeds bijeen aan de hoofdingang, op de hoek van de Singel en de Posthofbrug.
Noteer deze belangrijke dag alvast.

Info: Erik Molenaar, 03 218 59 69,
erik.molenaar@skynet.be

Zondag 29 april

Berchem

Ontbijtvergadering Wona van 10 tot 12.30 uur,
Ferd. Coosemansstraat 24, Berchem.

Info: Erik Molenaar, 03 218 59 69,
erik.molenaar@skynet.be

+++++

Beheerswerken Wolvenberg: Elke zondag van 10 tot 12.30 uur.

Berchem

Bijeenkomst aan de hoek Posthofbrug-Singel.
Iedere helpende hand is van harte welkom!

Info: Erik Molenaar, 03 218.59.69,
erik.molenaar@skynet.be

**KALENDER
2012**

Je kunt de kalender aankopen aan 9 euro bij elk bestuurslid van Land van Reyen (zie blz. 42) op de ledenontmoeting in Lint, ook tijdens de opendeurzondagen in Hoeve Dieseghem, aan onze stand op de kerstmarkt in Vremde. Bovendien zijn ze ook verkrijgbaar bij :

**Wereldwinkel Berchem,
Van Campenhoutstraat 40.
De winkel is open van dinsdag
tot zaterdag van 10 tot 18 uur.**

natuurpunt
natuur voor iedereen

15de editie van de ANKONA-ontmoetingsdag zaterdag 11 februari 2012 (UA - Campus Groenenborger)

Naar goede gewoonte organiseert de Antwerpse Koepel voor Natuurstudie (ANKONA) haar ontmoetingsdag elk jaar op de tweede zaterdag van februari. Net zoals de twee vorige edities wordt deze editie samen georganiseerd met het departement Biologie van de Universiteit Antwerpen (UA).

Deze dag is het uitgelezen moment om collega-natuur-liefhebbers te ontmoeten en nieuwtjes uit te wisselen. De 15de editie heeft plaats op zaterdag 11 februari 2012 op de UA - Campus Groenenborger (Groenenborgerlaan 171, 2020 Antwerpen) en start om 9u30. Reserveer deze datum alvast in je agenda!

Het thema van deze dag is 'Klimaatverandering: tendens van inheemse naar uitheemse soorten?'.

Het programma ziet er alvast veelbelovend uit! Klassiek hebben in de voormiddag workshops plaats en in de namiddag worden de lezingen in plenum georganiseerd. We maken ook deze keer weer gebruik van de 'bioruimte' (microscopiezaal en pc-lokaal in kelderverdieping) zodat we praktische workshops kunnen organiseren. In de voormiddag is er een praktisch workshop over 'of je al dan niet een nieuwe dan wel een 2de handsmicroscop/binoculaire aanschaff' en in de namiddag eentje over je hoe waarnemingen invoeren en raadplegen op het veld: nieuwe mobiele toepassingen van waarnemingen.be'

Het volledige uurschema van alle lezingen en de sprekers, kan je vinden op de ANKONA-website: www.ankona.be (rubriek 'ontmoetingsdagen' en 'kalender'). Nieuw voor deze 15de editie is de gratis kinderopvang en –animatie voorzien door jeugdvereniging Jeugdbond Natuur en Milieu, www.jnm.be, voor kinderen tussen 7 en 12 jaar. Indien je als deelnemer hiervan gebruik wil maken, dien je je voor 25 januari hiervoor in te schrijven.

De onderwerpen van de 17 lezingen die worden gegeven:

- Monitoring van exotische spinnen in Vlaanderen: 1976-2011
- Over neofyten en exotische weekersaars in Vlaanderen
- INEXO-project - bestrijding van de stierkikker of brulkikker
- Sieralgen en kranswieren, lastige neofyten of immuun

voor klimaatverandering?

- Werkgroep bladmineerders en haar activiteiten
- Korstmossen inzetbaar als biothermometers voor KMI?
- Evolutie van de vissamenstelling in de Schelde (provincie Antwerpen)
- Het verdwijnen en terugkeer van de Europese bever
- Vegetatie-evolutie in het Zennegat gedurende de laatste 10.000 jaar: invloeden van klimaat en mens aangetoond door pollenonderzoek
- Label streekeigen planten 'Plant van hier' - Wat wordt verstaan onder herkomstgebieden van autochtoon plantmateriaal?
- Milieuzorg-Op-School (MOS) is ook 'Natuur op school'!
- Eetbare insecten in Europa: een stand van zaken
- Meer toegankelijk communiceren over biodiversiteit. Hoe doe je dat?
- Effecten van experimentele klimaatopwarming op exotische vs. inheemse plantensoorten
- Een overzicht van microscopische technieken - een dwarsdoorsnede door het leven
- Het zomerklasje in de Kleine Netevallei - Monitoring 'LIFE-project Kleine Nete'
- Gebruik online tool 'Natuurwaardeverkenner': economische waardering van ecosysteem-diensten.

Gedurende de dag kan je info- en boekenstands van (natuur-)verenigingen bezoeken. Tijdens de middag worden er natuurfilms van Vlaamse bodem getoond.

Deelname is gratis, maar vooraf inschrijven is wel verplicht en kan t.e.m. 3 februari 2012. Inschrijven doe je bij voorkeur digitaal via de ANKONA-website: www.ankona.be (rubriek 'ontmoetingsdagen' en 'kalender').

Meer info: Koen Cuypers, Ankona-coördinator,
Dienst Duurzaam Milieu- en Natuurbeleid
Tel. 03 240 59 88, ankona@admin.provant.be

Beestige belangstelling voor de Beestentoren

Veel volk op Suikeren Zondag in september in de Lintse dorpskern, en vooral veel volk op de stand van Natuurpunt, waar de Beestentoren voor het eerst in de regio werd opgesteld. Mieke en Liesbeth organiseerden een wedstrijd rond dit fraai beestenhotel, waarbij iedere deelnemer een biologische appel van bioboer Busschots uit Koningshooikt meekreeg, en de uitgelote winnaar (er waren slechts twee volledig juiste antwoordformulieren!) het prachtig nieuw boek van Chris Dusauchoit als prijs kreeg. Marita en Paul verzamelden handtekeningen voor de beide petitie's (tegen de geplande openbare verkoop van Wolvenberg en de problematiek rond de geplande ontdebelling van de Militaire Baan) en konden voor elke petitie een zestigtal ondertekenaars overtuigen.

De Beestentoren was uiteraard dé grote blikvanger op de Natuurpunt-stand. De geïnteresseerden kwamen vlotjes de stand binnen: "aha, hier staat 'm; de beestentoren"! Ze verbaasden zich over de eenvoud van de gebruikte materialen, en veel echtgenotes zetten ter plekke hun partner alvast aan om thuis ook aan het werk te gaan :-).

De diertjes en insecten in Lint en omgeving zullen er ongetwijfeld wel bij varen! Een dikke proficiat aan alle medewerkers en een groot woord van dank aan de talrijke bezoekers en hun interessante vragen.

Voor wie zelf de inspiratie mist om aan het knutselen te gaan:
www.lne.be/themas/natuur-en-milieueducatie/nmerond/vergroening/eigen-tuin
 Veel succes gewenst!

*Tekst: Paul
 Foto's: Nick*

Druk bezig: Marita, Paul, Liesbeth.

Sfeerbeeld van de stand

Paul overtuigt bezoekers om de petitie's te ondertekenen

Geslaagde bomenwandeling in Klein-Zwitserland

Onder een zachte herfstzon wandelden een twintigtal geïnteresseerden mee op 16 oktober door Klein-Zwitserland.

De VN riep 2011 uit tot het Internationaal Jaar van de Bossen en wilde iedereen bewust maken van het belang van bossen en het duurzaam beheer ervan.

Mortsel droeg alvast een steentje bij met een geslaagde boswandeling. Al wandelend konden we ervaren hoe (ge)weld(ig)-adig bossen en bomen zijn: ze zorgen in verstedelijkte wijken voor een aangenamere leefomgeving door ons af te schermen van geluid en vervuiling, en bovendien vormen ze waardevolle corridors voor de aanwezige fauna en flora.

Margriet Empereur, onze ervaren bosgids en herboriste, vertelde over het ontstaan van Klein-Zwitserland. De spoorlijnen die bij de aanleg van de fortengordel de bouwmaterialen aanvoerden, zijn na WO II stilaan verdwenen, enkel de natuur op de berm bleef over.

Tijdens de wandeling vertelde Margriet volop over het leven van een boom. Water, aarde, licht en lucht, heeft hij nodig om te groeien, én een zaadje dat kiemt uiteraard. Blijven de omstandigheden onveranderd, dan zal de boom groeien. Een olmenbos bijvoorbeeld in monocultuur is heel kwetsbaar voor parasieten en infecties.

Margriet gaf bovendien een duidelijk te hanteren vuistregel om bomen van struiken te onderscheiden: een boom heeft een sterke (hoge) stam nodig om een waaier aan takken te kunnen dragen en in zijn kruin licht en lucht te vangen. Een struik (max. 7 meter hoog) vormt een scherm van takken met opschietende scheuten; zo geeft de struik bescherming aan vogels of kleine zoogdieren die lager bij de grond verblijven.

Op de berm en Klein-Zwitserland wees onze gids op de verscheidenheid aan boom- en struiksoorten. Rond elke soort vertelde ze vlotjes een heel boeiend verhaal, bijvoorbeeld over de giftige taxus, die de boeren niet willen als haag rond hun weide, maar de stof taxol in de jonge scheuten kan wel helpen bij kankerbestrijding. Dit hout was bovendien in de middeleeuwen erg geliefd bij boogschutters voor het snijden van bogen.

Als struik is de meidoorn, veel aanwezig in Klein-Zwitserland, een mooi voorbeeld: met flinke stekels is het een natuurlijke en groene manier om ongewenste indringers buiten te houden, en als boom beschermd hij eeuwenlang wie voorbijkwam, daarom kan je er vaak ook een kapelletje in vinden.

Margriet liet ons proeven van berkensap (zuiver sap of verrijkt met jenever) en van beukenbladjenever. Het zuiverende berkensap drijft overtollig urinezuur uit het lichaam. Het kan best geoogst worden in de lente wanneer de sapstroom opnieuw op gang komt. De smaak ervan moet je echt wel verwerven!

Het jonge blad van de beuk, die verse blaadjes met de haartjes er nog op, gebruikt Margriet als basis voor beukenbladjenever.

Na het kijken, voelen en proeven, eindigde Margriet met een vleugje poëzie: dit oud volksrijmpje sloot de wandeling op een originele manier af:

***Pas goed op voor een eikenboom
de bliksem zet je onder stroom.
Rust niet tegen een Essenstam,
die zet je hart in vuur en vlam.
Zit maar onder een meidoorn neer
Hij is echt de beste beschermheer.***

Samen met onze inspirerende gids genoten we nog na met een drankje in de gezellige cafetaria van de Hoeve Dieseghem.

Tekst en foto's: Inge Goossens

Foto: Marc Kastermans

Elk jaar opnieuw... boomvalken!

Foto: Frank Verstraeten met een juveniele boomvalk

zwaluw. Vergeleken met de torenvalk heeft de boomvalk meer sikkelvormige vleugels en vooral een kortere staart. Ze jagen op kleine zangvogels, maar vooral ook op grote vliegende insecten zoals libellen, kevers, sprinkhanen, enz. Het is een héél snelle en wendbare luchtjager die zelfs gierzwaluwen kan bemachtigen. Hij doet dit in open terrein al stootduikend en over een grote afstand en haalt hierbij dikwijls snelheden van 150 à 200 km/uur! Hun geluid is o.a. een vrij opvallend, vlug en scherp "kikikiki". Ze trekken weg tussen half augustus tot half oktober en komen héél laat in het voorjaar, tot zelfs een stuk in mei pas terug.

Ongeveer tien jaar nu al, broedt er steevast een koppel boomvalken achter onze tuin in het Koeisteerthofbos van Mortsel. Met vrij grote zekerheid, om niet te zeggen 100% is dit al die jaren al hetzelfde koppel, wat toch indrukwekkend is, gezien ze de winter in het verre Zuid-Afrika doorbrengen. Ooit hebben de hier vroeger broedende sperwers plaats moeten maken voor deze vrij dominante boomvalken. Hun héél late aankomst ieder voorjaar uit het verre Afrika roept bij ons toch nog altijd de verwondering op: "gelukkig zijn ze er toch weer dit jaar".

De boomvalk is een weinig opvallende en nergens talrijk voorkomende prachtige roofvogel, die lijkt op een kleine slechtvalk, maar het adult exemplaar heeft duidelijk gestreepte onderdelen en een ros-sige broek en lijkt in de vlucht op een grote gier-

Ze bouwen geen eigen nesten, maar gebruiken oude nesten van kraaien, eksters en houtduiven. Bij ons (midden Europa) begint de eileg (2 à 3 eieren) pas eind juni zodat er veel jonge vogels als prooidieren voor hun eigen jongen voorradig zijn, in hartje zomer. Een legsel van 2 à 3 eieren is weinig, wat te maken heeft met de grotere overlevingskans van deze naar Zuid-Afrika trekkende roofvogels. Europablijvers zoals buizerds en sperwers hebben blijkbaar toch minder overlevingskansen (slechte weersomstandigheden en veel minder prooidieren!) en hebben dan ook ieder jaar meer eieren ter compensatie.

Boomvalken beschermen hun territorium ook héél nadrukkelijk, vooral tegen andere roofvogels. Het weggagen van torenvalken, sperwers en buizerds is dagelijkse kost en de achtervolgingen zowel in

hoogte , als in afstand kunnen soms héél ver gaan. Zelf behoren ze tot onze verst trekkende lokale roofvogels, nl. helemaal tot in Zuid-Afrika, mede vanwege hun menuvoorkeur voor grote vliegende insecten, wat ze hier in de winter nooit zouden vinden. Ze steken daarbij de Middellandse Zee over zonder gebruik te maken van de gekende en kortere roofvogel-oversteekpunten.

September 2009 heeft onze labradorteeff, die in de winter voordien al een zieltogende buizerd vond, hier een juveniele boomvalk geapporteerd met waarschijnlijk inwendige verwondingen. Ondanks de goede zorgen is die spijtig genoeg, tijdens de rit naar het vogelopvangcentrum van Marcel Peeters in Brasschaat, waarschijnlijk van stress gestorven.

Door het veelvuldig wisselen tijdens de prenuptiale periode tussen bestaande nesten van kraaien, eksters of houtduiven, waarschijnlijk om eventuele predatoren te misleiden en ook vanwege de slechte zichtbaarheid hoog in de dichtbebladerde bomen is het nog niet gelukt om de jongen te laten ringen.

Volgend jaar hopelijk beter, als we deze prachtige roofvogels dan weer mogen verwelkomen. Terwijl ik dit artikel schrijf, zie ik door het keuken-raam boven de bomen één van adulten vliegen. Magnifiek !!

Eind september, zijn de valken, waarschijnlijk met zijn drieën (2 x adult plus 1 x juveniel), naar het verre zuiden vertrokken en raad eens wie vrijwel onmiddellijk het zomerterritorium van onze valken ingenomen heeft? ... Juist ja, de sperwers en de buizerd!

Tekst: Frank Verstraeten

Open Bedrijvendag en Natuurpunt Land van Reyen

*t' Was reuzemooi weer bij Opnieuw & Co de tweede oktober, de berm hield veel fijnstof tegen en zorgde voor zuurstof en minder autolawaai; als die ooit zou verdwijnen zal het niet meer zijn zoals het nu is ...
Er hing een aangename sfeer, met veel volk in een goede, ruime tent vlakbij de ingang, en 192 handtekeningen voor de actie Red de Berm(bis) vulden vlotjes de petitiebladeren. Dank aan iedereen die onze stand hiervoor een bezoekje bracht!
Dank aan de directie en het personeel van Opnieuw & Co voor de warme ontvangst!*

Foto's: Marc Segers en Yves Joris

Marc en Griet verwelkomen bezoekers

Griet en Yves bij de prachtige stand

Red de Berm(bis):

Beknopt overzicht van wat er in het najaar van 2011 gebeurde.

Het is goed om de uitgangspunten van het MASTERPLAN 2020 even onder de loep te nemen:

“Het Masterplan Mobiliteit Antwerpen 2020 is opgesteld door het Vlaams Gewest met als doelstellingen:

- Het garanderen van de bereikbaarheid van stad en haven
- Het verhogen van de verkeersveiligheid
- Het herstellen van de leefbaarheid

“Door de evolutie op het vlak van economische ontwikkeling, stedelijke ontwikkeling en mobiliteit dient een globale aanpak voor de Antwerpse regio rekening te houden met verkeersstromen en maatregelen over een groter gebied én met meer aandacht voor leefbaarheid.”

“Een globale aanpak voor de Antwerpse regio met duurzame oplossingen voor de toekomst vragen een balans tussen sociale en ruimtelijke kwaliteit in de stad zelf (wonen, recreatie, werken en stedelijke voorzieningen), economische stabiliteit binnen de regio (bereikbaarheid, vestigingsklimaat, arbeidsmarkt) en ecologische waarden in het algemeen (natuur, landschap en milieu).

Het mag duidelijk zijn dat het opzet van het Masterplan 2020 “ruimte” biedt aan bijna alle elementen die voor Natuurpunt van essentieel belang zijn: de leefbaarheid, natuur, landschap, milieu en ecologische waarden. Maar voor ons is ook de natuurbewoning in eigen buurt van niet te onderschatten waarde. Binnen dit kader wil Natuurpunt maximaal haar rol spelen en zullen we onze inbreng zeker doen.

Iedereen is in gang geschoten!

In het najaar verwoordde Natuurpunt haar bekommernis in adviesraden Gecoro's (Gemeentelijke Commissies Ruimtelijke Ordening) en milieuraaden. Zo o.m. in het Gemeentelijk Ruimtelijk Structuurplan (GRS) van Mortsel zijn 4 gebieden geselecteerd voor groene ontwikkeling: het Fort 4, de vroegere spoorwegberm(en), natuurgebied Klein-Zwitserland en het open landschap aan Cantincrode ('groene vinger' tussen Fort 3 - Sportland - Koude Beek). 3 van deze 4 groene zones komen in het gedrang door R11-bis. Ons inziens mogen de voorliggende plannen – noch alternatieve voorstellen – geen extra beslag leggen op natuur en open ruimte.

Op aandringen van Natuurpunt werd door mevrouw de gouverneur Cathy Berx (zij coördineert o.m. de klankbordgroep) eerst het advies van het INBO (Vlaams Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek) ingewonnen over de natuurwaarde van de vroegere spoorwegberm in Mortsel en Wilrijk. En bijkomend ook over Klein-Zwitserland:

Advies van INBO over De Berm – dd. 15 oktober 2011

- Uit het onderzoek blijken reële natuurwaarden aanwezig op de berm.
- 'Biologisch Waardevol':
O.m. groot belang van corridor voor vleermuisen migratie langs de Fortengordel.
- Belangrijke fauna: dagvlinders, broedvogels, amfibieën, reptielen, ...
- Niet zeker of die na aanleg kan behouden blijven?

Advies van INBO over Klein-Zwitserland – dd. 8 november 2011

- O.m. zou de “cut en cover”- methode het einde betekenen voor de hazelworm en de alpenwatersalamander.

We gaan ervoor!

“Uit de toelichting blijkt dat er belangrijke natuurwaarden aanwezig zijn en het gebied deel uitmaakt van een biologisch waardevol lint langs de zuidrand van Antwerpen. De biologische waarderingskaart geeft het volledige gebied als ‘biologisch waardevol’ aan. Het gebied is rijk aan plantensoorten, waarvan er 5 vermeld staan op de rode lijst. Bij de fauna verdient vooral de aanwezigheid van de hazelwormpopulatie en de mogelijke betekenis voor vleermuizen de nodige aandacht. Voor het bepalen van de reikwijdte van deze natuurwaarden dienen een aantal kennislacunes opgelost te worden.”

Verskillende potentieel getroffen woonbuurten hebben inmiddels actiescomités opgestart. Zij willen hun bekommernissen uiten en actief deelnemen aan de inspraakmomenten. Natuurpunt blijft verder nauw met hen samenwerken.

De gemeenten van de zuidoostrand (Mortsel, Boechout, Borsbeek, Wilrijk, ...) beraden zich over hun advies. Op gemeentelijk bestuurlijk niveau groeit stilaan een ruim draagvlak voor de waarde en het behoud van de vroegere spoorwegberm(en) en het natuurgebied Klein-Zwitserland. Het vrijwaren van het open landschap van Cantincrode en de Koude Beekvallei tegen de aanslag door de verbindingsweg N10-R11, staat momenteel ter discussie.

Toekomst?

De vierde en laatste klankbordgroep vond plaats op maandag 28 november. Deze sluit door het vastleggen van de streefbeeldstudie-R11bis de eerste planningsfase af. Zij brengt de meest accurate informatie tot ver in het volgend jaar (2012). Hou best de website: www.landvanreyen.eu in het oog voor de afloop hiervan.

Voorjaar 2012 volgt dan de opmaak van de plan-MER en het Milieueffectenrapport (MER). Dit wordt een cruciale fase in de verder afwikkeling van de planning. Een groep onafhankelijke deskundigen vanuit diverse disciplines zal het tot nu eenzijdig verkeerstechnische streefbeeldplan beoordelen

op leefbaarheid voor de omwonenden. Hierbij kunnen aanpassingen aan het voorliggende ontwerp worden opgelegd en/of alternatieven uitgewerkt. Zo o.m. zal men alle maatschappelijke elementen quoteren, hun waarde “in geld” bepalen. Maar hoe schat je de dagdagelijkse beleefwaarde van natuur en groen? Hoe bepaal je de kostprijs voor het langdurig herstel, van natuur die wordt vernietigd? Wie kennis heeft van en ervaring met deze procedure, gelieve ons te contacteren.

Wat doet Natuurpunt verder nog?

In navolging van de acties in 1978 ... roepen we verder massaal op tot actie en ondertekening van petitie Red de Berm(bis). Natuurpunt wil aantonen dat natuur belangrijk is voor de inwoners van Mortsel, m.a.w. dat er een GROOT draagvlak is voor respect en behoud van de natuur in eigen buurt. Wij pleiten onverkort voor ...

- het behoud van Klein-Zwitserland
- het behoud van de groene berm langsheen de Krijgs- en Vredebaan
- de vrijwaring van het landschap aan Cantincrode/Fort 3 en de Koude Beekvallei

De petitie loopt nog steeds verder. Er zijn al 1.500 handtekeningen opgehaald en petitielijsten worden nog steeds binnen gebracht bij bestuursleden. Je kan nu ook online onze petitie Red de Berm(bis) tekenen via de website www.landvanreyen.eu. (rechts bovenaan klikken). Bovendien kan je op dezelfde website extra petitiebladen afdrukken. Hou deze petitie mee onder de aandacht en stuur aub door via internet naar vrienden en bekenden!

Tot slot:

Op zondag 15 april 2012 plannen we in samenwerking met de buurtcomités en alle geëngageerde (jeugd-)verenigingen een grote straatactie ‘Red de Berm(bis)’.

Noteer deze dag alvast in uw agenda.
Meer informatie hierover volgt nog.

Tekst: Raymond Boudewijns

19 februari 2012

Winterse wandeling langs groene paden door Mortsel met gegidst bezoek aan Park Savelkoul

Naar jaarlijkse gewoonte, gaan we in februari wandelen in eigen buurt.

Je zal verwonderd staan, hoe we in het dicht-bebouwde Mortsel toch nog heel wat groene gebieden en paden hebben weg van de drukke verkeersassen. Samen ontdekken we een deel van deze wegen.

In de voormiddag bereiken we via een lus het Park Savelkoul waar Inge ons rondleidt. Dit is voor velen een ongekend en onbetreden parkje aan de grens tussen Mortsel en Boechout. Dit kleine lapje grond, weggestoken tussen Liersesteenweg, spoorlijn en Koude Beek is, op kleine schaal, een stukje groen, met apparte natuur. Je komt alles te weten over het ontstaan, de geschiedenis en de geheime natuurplekjes van dit parkje.

's Middags nuttigen we onze lunch of boterhammen, die we zelf meebrengen, in een verwarmde ruimte in de omgeving.

We wandelen vervolgens verder en ontdekken het nog resterende stukje natuur aan het Koeisteert-hof (waarover nu een RUP wordt opgemaakt). Via rustige groene paden komen we dan terug in Klein-Zwitserland, waar we rond 15.30 uur aan de Hoeve Dieseghem belanden. Hier kunnen we ons

opwarmen met een drankje en napraten over wat we gezien en gehoord hebben. Natuurpunt houdt hier die dag ook opendeurdag en de Groene Winkel is open.

Wie alleen na de middag mee wil wandelen, kan aansluiten aan de Sint-Jozefkerk vanaf 14.00 uur.

Practisch:

1. Afspraak om 10 uur aan de Hoeve Dieseghem. Einde voorzien aldaar rond 16.30 uur.
2. In de voormiddag bezoek onder leiding van natuurgids Inge Goossens aan Park Savelkoul.
3. Breng je pick-nick mee voor 's middags. Drank is ter plaatse te kopen.
3. De wandelafstand bedraagt een tiental kilometer. Vijf in de voormiddag en vijf in de namiddag. Je kan ook een halve dag meewandelen.
4. Voor verdere info kan je contact opnemen met Griet Lambert, 03 449 51 57 en 0476 86 63 34, griet.lambert@skynet.be

Tekst en foto: Inge Goossens

Foto achtergrond: Winter in park Savelkoul

Beheer van kwetsbare graslanden in de Molenbeekvallei: een hele klus!

Voor het vakkundig beheer van de graslanden in de Molenbeekvallei doen we niet enkel beroep op vrijwilligers. Ook landbouwers uit de buurt dragen hun steentje bij door het affhooien van graslanden waar mogelijk. En er zijn natuurlijk onze Aubrac runderen.

Maar ook de professionele ploeg van Natuurpunt, een sociaal werkgelegenheidsproject, komt af en toe een handje toesteken. Op de foto's is te zien hoe een tractor met speciale lage drukbanden maaisel komt ophalen om afgevoerd te worden. Zo kunnen we in de zomer blijven genieten van de bloemenpracht en biodiversiteit van onze graslanden in de komgronden van de vallei.

Molenbeek geruimd met aandacht voor de natuur

We hebben met Natuurpunt in de Molenbeekvallei nu al een aantal jaren een groot aaneengesloten blok natuurgebied aan de Abdijweg in eigendom. Dat gaf ons de gelegenheid om met de provincie, die waterbeheerder is van dat gedeelte van de Molenbeek, afspraken te maken over een meer ecologisch verantwoord beekbeheer met respect voor de natuur. Vroeger werd de beek immers machinaal geruimd. Een grote tractor maaide de oevers en met een zware kraan werd het slib geruimd. Resultaat: de Molenbeek begon meer en meer op een kanaal te lijken. Een rechte waterloop met hoge ruimingwallen en dus veel oever- en bodemerosie. Niet goed voor de natuur en niet goed voor de waterveiligheid. De provincie reageerde zeer positief op ons verzoek en sinds een aantal jaren wordt de Molenbeek ter hoogte van ons natuurgebied 'manueel' geruimd. Met spaden en zeis, dus. Dat laat een veel natuurlijkere dynamiek van de waterstromen toe, zodat er weer lichte diepte- en hoogteverschillen in de bodem ontstaan en meer curven in de beekloop. Ook wordt schade aan oevers en beekbodem tot een minimum beperkt omdat er geen zwaar materiaal meer op het terrein komt. De biodiversiteit van de Molenbeekvallei kan er alleen maar op vooruit gaan op die manier.

Met dank aan de provinciale dienst water voor de goede samenwerking.

Tekst en foto's: Bert Andries

Sleepruimenjenever bij nieuwjaarsvuur, een unieke ervaring!

*Het nieuw-
jaarsvuur in
de Molen-
beekvallei
is stilaan
een traditie
geworden!
Om leden en
actieve vrij-
willigers eens
op een andere*

*manier te bedanken voor hun trouw en inzet, organi-
seert het beheerteam al enkele jaren een nieuwjaars-
receptie in open lucht. Er is elk jaar wel wat hakhout
dat dient verbrand, vandaar. En met deze drink
koppelen we het nuttige aan het aangename.
Dit jaar zorgt Marlies Van Waerebeke voor een
primeur: jenever van sleedoornvruchten! In Engeland
gekend als sloe-gin. Volgens een artisanale recept,
met sleepruimen uit de Molenbeekvallei. Authentieker
kan je het nergens vinden. Alleen verkrijgbaar bij ons
nieuwjaarsvuur en nog gratis ook! Kom zeker af, wie
weet kan je bij Marlies het recept wel ontfutselen! Er
is natuurlijk ook gratis fris fruitsap beschikbaar.
Naar traditie verdrijven we met dit vuur en dit 'kru-
idenmengsel' de boze geesten uit de vallei, zodat de
natuur ook in 2012 weer kan zegevieren. Wie er de
voorbije jaren bij was, kan het getuigen: een unieke
belevens! De stilte, veel sterren, een knisperend vuur
en vele - al dan niet - wilde verhalen bij een geestrijk
drankje in volle natuur. Meer moet dat niet zijn. Ieder-
een welkom uiteraard.*

*Waterdicht schoeisel, warme kledij en zaklamp zijn
noodzakelijk. Afspraak: 19.30 uur aan de kerk van
Vremde (!). (Parkeerplaats genoeg, halte bus 14).
Van daar wandelen we samen naar onze terreinen
in het brongebied van de Molenbeek (10 min). Voor
laatkomers: van aan het kruispunt Vremdesesteenweg
- Lindelei zie je ons vuur zeker branden. Stap er maar
op af!*

Info: Jef Haverals 03 455.21.81
jef.haverals@skynet.be

Foto: Marlies Van Waerebeke

Sint-Gabriël zorgt mee voor de Molenbeekvallei

Zoals elk jaar kwamen weer jongens en meisjes van het Sint-Gabriël-college in Boechout een handje toesteken bij het beheer van de Molenbeekvallei in het kader van het project 'zorg'.

Op dinsdag 25 oktober konden we rekenen op een ploeg van wel vijftien enthousiaste leerlingen. In miezerige en natte weersomstandigheden leverden ze, onder het goedkeurend oog van conservator Jef en van Bert, titanenarbeid met het afvoeren van doornat maaisel van de meest kwetsbare graslanden aan de kijkhut.

Met dank ook aan Fred, Marc, Didier, Bernt en Luc voor het maaiwerk vooraf.

Tekst en foto's: Bert Andries

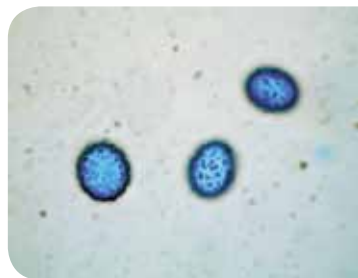

Sporen van het Rietlandwimperzwammetje.

Stersporig mosschijfje, een zeldzame soort.

Compostborstelbekertje

Herfst: pareltjes van paddenstoelen in de Molenbeekvallei

Op dinsdag 11 oktober stonden de Papegaaizwammetjes weer in de Molenbeekvallei! Voor het derde jaar op rij nu, op hun vaste plek. Vlakbij en bovenop de hooibalen groeiden enkele mooie Geaderde leemhoeden.

Even verderop, in de buurt van de brandplek, werden een 4-tal kleine oranje schijfjes gevonden van 0.4 - 0.6 mm in doorsnede. Het bleek om dezelfde soort te gaan als die vorig jaar bij de Papegaaizwammetjes gevonden werd. Mogelijk staat de natte wei er vol van. Ramsbottomia macracantha, het Stersporig mosschijfje is een zeldzame soort. Daarom werden enkele exemplaren aan een Limburgse mycoloog gegeven die de determinatie bevestigde.

Op de brandplek groeiden een inktzwam, een bekerzwam en enkele wimperzwammetjes. Deze laatste worden vaak aangetroffen op doorweekt, dood hout, zijn vaak rood van kleur en omringd met donkere haren. De exemplaren van de brandplek waren echter opvallend meer oranje van kleur dan gewoonlijk. Onder de microscoop vielen de prachtig versierde sporen op. Uit de naam van deze soort, het Rietlandwimperzwammetje, blijkt dat het om geen brandplekspecifieke zwam gaat.

Het Compostborstelbekertje, op de rechterkant van de rechterfoto, is een oranje schijfzwammetje. Ogenscheinlijk 'zonder haren' op de rand maar microscopisch zijn er een zeer klein aantal, hele korte haren waar te nemen.

Ook nog een Gespeerd pelsbekertje en Dadelbruine brandplekbekerzwam gezien.

Vrijdag 21 oktober waren er op en rond de brandplek merklijk minder paddenstoelen te vinden. Opnieuw die Rietlandwimperzwammetjes en het Stersporig mosschijfje (dit laatste weer midden in de wei aangetroffen door gewoon de tractorsporen eens goed te bekijken).

Naast de geitjes groeide een Mycena met een mooie bruine lamelsnede. In dit biotoop zouden we de Bruinsnedemycena verwachten maar de microscopische kenmerken kwamen niet overeen. Zijn juiste soortnaam bleef voorlopig onbekend maar wordt mogelijk met voldoende tijd en literatuur ooit nog eens gevonden.

*Tekst en foto's: Lieve Deceuninck,
Antwerpse Mycologische kring*

PUBLICITEIT

KBC Bank & Verzekering

HEUVELSTRAAT 56,
2530 BOECHOUT
Tel. 03/460.31.00
www.kbc.be

we hebben het voor u

KBC Bank & Verzekering

DORPSPLAATS 22-23,
2531 VREMDE
Tel. 03/460.19.80
www.kbc.be

KBC Verzekeringen

Keersmaekers nv

MOLENLEI 96,
2530 BOECHOUT
Tel. 03/455.01.00
www.kbc.be

PUBLICITEIT

BEDDEN- EN MATRASSENBEDRIJF

Ruotwel

SLAAPCOMFORT OP MAAT

Antwerpsestraat 201-203-209 Mortsel
tel. 03/449.90.47

PUBLICITEIT

Kies voor (h)eerlijke handel!

 Oxfam
Wereldwinkels

Berchem
Van Campenhoutstraat 40,
Berchem
Open: di tot zat:
10 tot 18 u

Boechout-Hove
Van Colenstraat 9, 2530
Boechout
Open: woe,vrij,zat:
10-18u, zon: 10-13u

Lint
Maandelijks levering
aan huis!
Vraag onze bestelbon:
lint@oww.be

Mortsel
Edegemsestraat 103,
2640 Mortsel
Open: di,woe 14-18u
do,vrij: 10-18u, zat: 10-17u

PUBLICITEIT

Provinciesteenweg 496
2530 Boechout
Tel. 03-455 26 24
Fax 03-455 93 08
Atelier bromfietsen: 03-460 18 22
Atelier fietsen: 03-460 18 23

Shimano Service Center
Campagnolo Pro Dealer
Mugura Service Center
Sram en Rockshox Service Center
Vespa Center

Openingsuren winkel:
di-vr: 9.00 - 12.30 u / 13.30 - 18.30 u
za: 9.00 tot 17.00 u doorlopend
Zondag en maandag gesloten
Website: www.smout.be

Bestuur Natuurpunt Land van Reyen

Bert Andries - Voorzitter Aankoopverantwoordelijke Milieuraad Boechout	Boomkensstraat 20	2531 Vremde	03 455 82 89 bert.andries@landvanreyen.eu
Jos Stessens - Ondervoorzitter Verantw. Educatie Milieuraad Boechout Contactpersoon Bessemcomité	Fruithoflaan 20	2530 Boechout	03 455 51 19
Ria Van Peer - Secretaris Milieuraad& GECORO Mortsel	Nieuwelei 33b	2640 Mortsel	03 455 87 33 ria.vp@skynet.be
Fred Vanhaverbeke - Penningmeester	Ergo De Waellaan 54	2100 Deurne	03 321 66 15 fred.vanhaverbeke@telenet.be
Frank Adriaensen - Beleidsverantwoordelijke GECORO Boechout	Boshoeck 234	2530 Boechout	03 454 03 30 frank.adriaensen@ua.ac.be
Jef Haverals Conservator Molenbeekvallei	Rozenlaan 2	2531 Vremde	03 455 21 81 jef.haverals@skynet.be
Dirk Verstraeten Webmaster	Deurnestraat 263	2640 Mortsel	03 440 65 40 dirk.verstraeten1@telenet.be
Griet Lambert Voorzitter kern Mortsel Milieuraad & GECORO Mortsel	Steenakker 70	2640 Mortsel	03 449 51 57 griet.lambert@skynet.be
Yves Joris Milieuraad Mortsel Conservator Klein-Zwitserland	Oosterveldlaan 263	2640 Mortsel	03 440 08 70 fa866819@skynet.be
Erik Molenaar Conservator Wolvenberg Verantw. Natuurstudie Milieuraad Antwerpen	F. Coosemansstraat 24	2600 Berchem	03 218 59 69 erik.molenaar@skynet.be
Frank Rylant Co-conservator Wolvenberg	Waterloostraat 65	2600 Berchem	frank.rylant@telenet.be
Raymond Boudewijns Ondervoorzitter kern Mortsel	A. Segerslei 15	2640 Mortsel	03 448 43 15 helray@scarlet.be
Dirk Raekelboom Allrounder	Galgeveld 59	2500 Lier	03 454 33 94 0473 53 77 81 dirk.raekelboom@skynet.be
Lin Ploegaert	Ballaarstraat 6	2018 Antwerpen	03 238 91 02 lin.ploegaert@telenet.be
Pol Smet	Luitenant Naeyaertplein 5,	2140 Borgerhout	03 236 22 51 leopoldsmet@hotmail.com
Paul Van Deuren Milieuraad Lint	Heidelaan 3	2547 Lint	03 289 09 32 0499 11 62 43 paul.van.deuren@telenet.be
Wouter Bervoets Website on Oranje.Tijpe	Oudemansstraat 24/1	2000 Antwerpen	wouterbervoets@hotmail.com
Marita Van der Gucht Eindredactie De Rietvink	Kriekhof 30	2547 Lint	marita.vandergucht@telenet.be

Medewerkers

Luc Sels Co-conservator Molenbeekvallei	Milliegemweg 6	2531 Vremde	03 455 29 16 maluc@skynet.be
Marc Broeckx Secretaris Molenbeekvallei	P.R. De Vosstraat 38	2640 Mortsel	03 354 04 62 broeckxmarc@skynet.be
Vera Sloomans Penningmeester kern Mortsel	Boechoutselei 56	2540 Hove	jan.vera@skynet.be
Marcel Van Waerebeke Ereconservator Molenbeekvallei	Grauwe Steenstraat 7/1	3582 Koersel	marcel.vanwaerebeke@ine.vlaanderen.be
Marlies Van Waerebeke Groene Winkel	Ergo De Waellaan 54	2100 Deurne	03 321 66 15 marlies.van.waerebeke@telenet.be

De Rietvink is het driemaandelijkse tijdschrift van Natuurpunt, afdeling Land van Reyen. Het werkingsgebied van het Land van Reyen omvat Boechout, Vremde, Lint, Mortsel, Antwerpen-Berchem en Antwerpen-2018.

Verantwoordelijke uitgever

Bert Andries

Redactie

Bert Andries, Marc Broeckx, Inge Goossens,
Erik Molenaar, Paul Van Deuren,
Marita Van der Gucht, Glijn Van Driessche

Opmaak en druk

Drukkerscollectief De Wrikker cvba
www.dewrikker.be

Redactieadres & ledenadministratie

Bert Andries
Boomkensstraat 20, 2531 Vremde
03 455 82 89
bert.andries@landvanreyen.eu

Abonneer je nu gratis op onze e-mail-nieuwsbrief ORANJE.TIPJE. Dat kan via:

www.landvanreyen.eu

Wil je als abonnee liever deze Rietvink digitaal (PDF in kleur) ontvangen?
Stuur dan een berichtje naar:

natuurpunt@landvanreyen.eu

Elke maand één opendeur-zondag van Land van Reyen in Hoeve Dieseghem!

Hoeve Dieseghem in Mortsel is dé ontmoetingsplaats voor liefhebbers van de natuur in Land van Reyen. Elke derde zondag van de maand kun je er van 14 tot 17 uur andere leden en vrijwillige medewerkers ontmoeten. Het is de ideale gelegenheid om te gaan wandelen in het natuurgebied Klein-Zwitserland, een lekkere kop koffie te drinken, van het gebak van de vrijwilligers te proeven, te genieten van biofruitsap of van een Gageleer- of Belvalbier-tje enzovoort. Je kunt er eveneens terecht met vragen over Natuurpunt in het algemeen, maar ook over de verschillende natuurreservaten van Land van Reyen in het bijzonder. Men kan je er ook vertellen hoe je iemand een lidmaatschap cadeau kan doen.

In de Groene Winkel zijn allerlei producten van Natuurpunt te koop: kalenders, wenskaarten, voederhuisjes, wenskaarten, T-shirts, natuurzoekkaarten, petjes,... en natuurlijk de Gageleer- en Belvalbier-tjes. We hopen jullie daar gauw te mogen ontmoeten!

Adres: Hoeve Dieseghem,
Wouter Volcaertstraat 44, Mortsel.
Volgende zondagen: 15 januari met hopelijk wat sneeuw, 19 februari
(tevens winterwandeling),
18 maart, 15 april, 20 mei en 17 juni 2012.
Info: Vera Sloomans, jan.vera@skynet.be

Foto: Glijn Van Driessche

DE TUINMAN

DE TUINMAN-TUINAANNEMINGEN BVBA

aanleg & onderhoud
bestratingen
afsluitingen
tuinontwerp
groendaken

Uitbreidingsstraat 6c 2547 Lint

03 454 15 94

0477 40 63 16

info@detuinman.info • www.detuinman.info